МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001
Тел.: +380 44 278-37-23, факс: + 380 44 271-17-83
E-mail: themis@minjust.gov.ua
http://www.minjust.gov.ua
Код ЄДРПОУ 00015622

_____ № _____

На № _____

Громадська організація «Джерела Права»

вул. Велика Арнаутська, 14, кв. 24,
м. Одеса, 65012

dzherela.prava@gmail.com

У зв'язку зі зверненням громадської організації «Джерела Права» від 05 лютого 2019 року, що надійшло на Урядову гарячу лінію, щодо правового статусу свідоцтва про шлюб для осіб, які отримали медичне свідоцтво про зміну (корекцію) статевої належності, Міністерство юстиції України повідомляє.

Відповідно до статті 51 Основ законодавства України про охорону здоров'я, введених в дію постановою Верховної ради України від 19 листопада 1992 року за № 2802-XII, на прохання пацієнта відповідно до медико-біологічних і соціально-психологічних показань, які встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, йому може бути проведено шляхом медичного втручання в акредитованих закладах охорони здоров'я зміну (корекцію) його статевої належності.

Особі, якій було здійснено зміну статевої належності, видається медичне свідоцтво, на підставі якого надалі вирішується питання про відповідні зміни в її правовому статусі.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про встановлення медико-біологічних та соціально-психологічних показань для зміни (корекції) статевої належності та затвердження форми первинної облікової документації й інструкції щодо її заповнення» від 05 жовтня 2016 року № 1041, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08 грудня 2016 року за № 1589/29719 встановлено медико-біологічні та соціально-психологічні показання для зміни (корекції) статевої належності та затверджено форму первинної облікової документації № 066-3/о «Медичне свідоцтво про зміну (корекцію) статевої належності» та інструкцію щодо її заповнення, що додаються.

Проте наведений нормативно-правовий акт не містить протипоказань для зміни (корекції) статевої належності, зокрема таких, як перебування пацієнта у шлюбі.

Порядок внесення змін до актових записів цивільного стану врегульований статтею 22 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» та Правилами внесення змін до актових записів цивільного стану, їх

238824

UB Міністерство юстиції України
9467/4031-33-19/8.4.2 від
11.03.2019
арк.1
12:45:46

поновлення та анулювання, затверджених наказом Міністерства юстиції України 12 січня 2011 року № 96/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 січня 2011 року за № 55/18793 (далі – Правила).

Зазначеною статтею Закону передбачено, що внесення змін до актового запису цивільного стану проводиться відповідним органом державної реєстрації актів цивільного стану *за наявності достатніх підстав*.

За наслідками перевірки зібраних документів орган державної реєстрації актів цивільного стану складає обґрунтований висновок про внесення змін до актового запису цивільного стану або про відмову в цьому.

Після внесення змін до актового запису цивільного стану заявнику повторно видається свідоцтво про державну реєстрацію акта цивільного стану.

Відповідно до абзацу сьомого пункту 2.1 та пункт 2.16.9 Правил у зв'язку із зміною (корекцією) статевої належності до відділу державної реєстрації актів цивільного стану подається заява про внесення змін до актового запису про народження, за результатами розгляду якої на підставі висновку відділу державної реєстрації актів цивільного стану, складеного згідно з відповідним медичним свідоцтвом, в актовому записі про народження цієї особи змінюються її власне ім'я, по батькові, стать та, за потреби, прізвище у відповідному роді.

Внесення змін до актового запису про шлюб у зв'язку зі зміною статі одним з подружжя законодавством не передбачено.

Згідно з частиною першою, четвертою статті 24 вказаного Закону підставами для анулювання актового запису є рішення суду або висновок відповідного органу державної реєстрації актів цивільного стану у випадках, передбачених законом.

Одночасно із прийняттям рішення щодо анулювання актового запису цивільного стану відповідний орган, на підставі рішення або висновку якого проводиться анулювання актового запису цивільного стану, приймає рішення щодо вилучення і повернення анульованого свідоцтва відповідному органу державної реєстрації актів цивільного стану. У разі неповернення анульованого свідоцтва інформація про його анулювання оприлюднюється на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації актів цивільного стану.

Абзацом третім пункту 4.4 Правил передбачено, що актовий запис цивільного стану може бути анульований на підставі висновку районного, районного у містах, міського (міст обласного значення), міськрайонного, міжрайонного відділу державної реєстрації актів цивільного стану головного територіального управління юстиції, складеного у випадках, передбачених статтею 39 Сімейного кодексу України (шлюб, який є недійсний), за заявою заінтересованої особи.

При цьому слід зазначити, що згідно зі статтею 21 Сімейного кодексу України (далі – Кодекс) шлюбом є сімейний *союз жінки та чоловіка*, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану.

Державна реєстрація шлюбу встановлена для забезпечення стабільності відносин між жінкою та чоловіком, охорони прав та інтересів подружжя, їхніх

дітей, а також в інтересах держави та суспільства, що передбачено статтею 27 Кодексу.

Державна реєстрація шлюбу засвідчується Свідоцтвом про шлюб, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.

Варто відмітити, що статтею 37 Кодексу встановлюється презумпція правозгідності шлюбу.

Шлюб є правозгідним, крім випадків, встановлених частинами першою – третьою статті 39 цього Кодексу, а також якщо він не визнаний недійсним за рішенням суду.

У свою чергу підставою недійсності шлюбу згідно зі статтею 38 Кодексу є порушення вимог, встановлених статтями 22, 24-26 цього Кодексу (вимоги щодо шлюбного віку, добровільності шлюбу, одношлюбності , перелік осіб, які не можуть перебувати між собою у шлюбі).

Жодна інша обставина, окрім тих, що визначені в законі, не може бути підставою для недійсності шлюбу.

Крім того, ніхто не має права до моменту анулювання актового запису про шлюб органами реєстрації актів цивільного стану або до винесення рішення судом про недійсність шлюбу оголошувати зареєстрований шлюб недійсним (незаконним). Утім також слід мати на увазі, що правозгідність шлюбу залежить від існування утворюючих його елементів: настання шлюбного віку, його добровільність, одношлюбність, можливість перебування у шлюбі між особами, що заявили про такий намір, намір створити сім'ю, взаємна обізнаність про стан здоров'я, особиста присутність при укладенні шлюбу, юридичний стан дієздатності[1].

Разом з тим зазначаємо, що листи Міністерства юстиції України не встановлюють норм права, а мають виключно інформаційний характер

Перший заступник Міністра **Олена СУКМАНОВА**

Оксана Недашківська, 233 66 97

[1] Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар, ЛІГА:ЗАКОН. 20.08.2008 р.: коментар до статті 38викладач кафедри цивільного права Київського Національного Університету ім. Т. Шевченка БАГАЧ Е.М.